

Voorstel aan de gemeenteraad

Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht

Beleidsveld	Onderwijs
Organisatieonderdeel	Vastgoedorganisatie Utrecht
Opsteller	Bas Lamers, Gerard van Leeuwen, Simone Bechtold
Kenmerk	34203163
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht vast te stellen, met als belangrijkste wijzigingen de wijziging van de structuur; gebaseerd op de modelverordening van de VNG 2020 en aansluitend op de uitgangspunten uit de vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 met als (belangrijkste) aanpassingen:
 - a. Verruiming van de verwijsafstand voor (bewegings) onderwijs;
 - b. Aanpassing bekostiging dislocaties in het primair onderwijs en nevenvestigingen in het voortgezet onderwijs;
 - c. Aanpassing termijn van indienen van de huisvestingsaanvragen;
 - d. Duidelijker vastlegging van voorwaarden voor vergoeding van schade aan schoolgebouwen;
 - e. Vervallen van het automatisch recht op renovatie van een schoolgebouw na 40 jaar;
 - f. Opnemen van de mogelijkheid om aan te sluiten bij afspraken in het kader van maximeren en herschikken;
 - g. Opnemen van de mogelijkheid voor bekostiging van een haalbaarheidsonderzoek;
 - h. Normvergoeding op basis van de ambities zoals vastgelegd in de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041;
 - i. Opnemen van de mogelijkheid om bij verplaatsing eerste inrichting toe te kennen;
 - j. Aanpassing van de termijn op toekenning in de huisvesting;
 - k. Opnemen van uitzonderingen bruto vloeroppervlakte;
 - l. Opnemen van de mogelijkheid voor aanvullende ruimtenormering hoogbegaafdenonderwijs en nieuwkomersonderwijs in het primair en voortgezet onderwijs.
2. Dit raadsbesluit direct in werking te laten treden op grond van artikel 1:4 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Deze Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht (hierna: 'de Verordening') regelt hoe de Utrechtse scholen worden gehuisvest. Het huisvesten van scholen is een wettelijke taak van de gemeente. De gemeente is verplicht hiervoor een Verordening vast te stellen.

Uitgangspunt en belangrijkste wijziging is dat deze Verordening aansluit op de visie op onderwijs en de beleidsuitgangspunten, zoals opgenomen in de vastgestelde [Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041](#), inclusief het daarbij behorende uitvoeringsprogramma. Bij deze Verordening verandert ook de structuur, zodat deze beter aansluit op het kader dat landelijk door de VNG wordt gehanteerd.

Context

Aanleiding

De Verordening bevat de regels voor het eerlijk en transparant verdelen van de schaarse middelen voor onderwijshuisvesting over de Utrechtse scholen. Het vaststellen van deze Verordening is noodzakelijk, omdat de Verordening zorgt voor de juridische vertaling van de beleidskeuzes uit de vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 (inclusief het daarbij behorende uitvoeringsprogramma) in regelgeving. Verder is de wijziging wenselijk vanwege de gezamenlijke behoefte van schoolbesturen en de gemeente om de regelgeving te verduidelijken en daarmee onderlinge discussies te verminderen. Om die reden is gekozen voor een verordening systematiek die aansluit op de modelverordening van de VNG 2020.

Belangrijkste wijzigingen

Verruiming van de verwijsafstand voor (bewegings) onderwijs (bijlage 1, deel A, Algemeen A8 en B1);

Doel van de verruiming is om beter aan te sluiten op de thema's van de vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041, namelijk het verminderen van leegstand en het efficiënter kunnen inrichten van de portefeuille. Verruiming betekent niet direct een verslechtering op het thema thuisnabij onderwijs, omdat de Verordening de ruimte biedt om binnen de kaders naar de best passende locatie te verwijzen.

Aanpassing bekostiging dislocaties in het primair onderwijs en nevenvestigingen in het voortgezet onderwijs (bijlage 1, deel A, Algemeen en deel B onder B1 en bijlage 3) ;

Het erkennen van dislocaties (PO) en nevenvestigingen (VO) als zelfstandige locatie zou een investeringswaarde van circa € 64 miljoen (kapitaalslasten: € 2,3 miljoen) vertegenwoordigen. Daarnaast stijgen ook de exploitatielasten voor de schoolbesturen. Dit draagt niet bij aan de doelstellingen van de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041. Op welke wijze het toekomstige onderwijslandschap vormgegeven wordt, is onderdeel van de herschikkingsgesprekken.

Aanpassing termijn van indienen van de huisvestingsaanvragen (art. 6 lid 1);

De termijn voor het indienen van huisvestingsaanvragen wordt nu vóór 1 februari in plaats van vóór 1 maart. De indieningstermijn 1 februari is in lijn met de VNG modelverordening.

Duidelijker vastlegging voorwaarden vergoeding van schade aan schoolgebouwen (bijlage 1, art. A10);

In deze Verordening leggen we duidelijker vast welke schade wel en niet voor vergoeding in aanmerking komt.

Vervallen automatisch recht op renovatie van een schoolgebouw na 40 jaar (bijlage 1, art. A2a);

Het automatisch recht op renovatie na 40 jaar vervalt. De Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 en het uitvoeringsprogramma met daarin het afwegingskader bepalen wanneer een schoolgebouw in aanmerking komt voor renovatie of vervangende nieuwbouw. Dit afwegingskader is opgenomen in deze Verordening onder bijlage I, deel A, onder A.2a.

Mogelijkheid om aan te sluiten bij afspraken in het kader van maximeren en herschikken (bijlage II deel A art. 5);

Als schoolbesturen afspraken maken over het maximeren van leerlingenaantallen, sluit de gemeente bij het opstellen van haar prognose aan bij die afspraken. Doel is om beter aan te sluiten bij de

thema's in de vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 'verminderen leegstand' en 'efficiënter kunnen inrichten van de portefeuille'.

Mogelijkheid voor bekostiging van een haalbaarheidsonderzoek (artikel 3)

Voor projecten die zijn opgenomen in de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma kan een haalbaarheidsonderzoek worden bekostigd, voor zover de projectkaders nog niet voldoende duidelijk zijn en er meerdere mogelijke alternatieven bestaan. Hiermee wordt optimaal invulling gegeven aan de doelstellingen: verminderen leegstand, efficiënter inrichten portefeuille en spreiding.

Normvergoeding op basis van ambities Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041(bijlage IV)

De normvergoeding is integraal opgenomen in de Verordening (in plaats van via een nadere regel). De normvergoeding sluit aan bij de uitgangspunten vastgelegd in de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041. De normbedragen worden jaarlijks bijgesteld volgens de opgenomen indexatie-methode.

Mogelijkheid om bij verplaatsing eerste inrichting toe te kennen (Bijlage I, artikel A7)

De groei van de stad willen wij niet alleen mogelijk maken door het toevoegen van nieuwe scholen, maar ook door het verplaatsen van bestaande scholen naar nieuwe gebieden. Op deze manier dragen wij bij aan de doelstellingen van de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041. Om dit te stimuleren willen wij (onder voorwaarden) het opnieuw inrichten van scholen toekennen.

Aanpassing van termijn op toekenning in de huisvesting (Bijlage 3 onder C.1 en C.2)

Bij de toekenning op huisvesting wordt niet meer gekeken naar de ruimtebehoefte over 7 jaar, maar vindt gedifferentieerde toekenning plaats op basis van de leerlingenprognose op grond van bijlage 3 onder C.1 en C.2.

Uitzonderingen bruto vloeroppervlakte (Bijlage III, onder E.2.3)

Een aantal verplichte onderdelen van het pand rekenen we niet tot het bruto vloeroppervlakte indien zij gebouwd dienen te worden als gevolg van stedenbouwkundige eisen.

Gevolgen van nieuwe verordening voor bestaande nadere regels over onderwijshuisvesting

De Nadere regel duurzame en gezonde schoolgebouwen blijft onverkort van toepassing.

4 nadere regels kunnen vervallen:

- De Nadere regel vergoedingen voor schoolgebouwen inclusief indexering vervalt omdat deze integraal is opgenomen in de verordening.
- De Nadere regel demarcatie voor bouw en exploitatie van schoolgebouwen gemeente Utrecht is onderdeel van het proces uitvoering projecten. Hiermee vervalt de noodzaak om deze integraal onderdeel te laten zijn van de verordening.
- De Nadere regel schoolgebouwen volgens gemeentelijk beleid voor kinderen blijft staand beleid, maar is geen aan te vragen voorziening voor de huisvesting en daarmee geen onderdeel meer van de verordening.
- De Nadere regel subsidie groenblauwe schoolpleinen gemeente Utrecht valt onder de algemene subsidieverordening.

Het college heeft een conceptbesluit tot intrekking van deze nadere regels genomen.

Juridische context

De gemeente heeft de wettelijke taak zorg te dragen voor adequate huisvesting van scholen en voor de uitvoering hiervan een verordening vast te stellen. Het vaststellen van een verordening voor onderwijshuisvesting is een wettelijke verplichting op basis van artikel 102 [Wet op het primair onderwijs](#), artikel 6.12 [Wet voortgezet onderwijs](#) en artikel 100 [Wet op de expertisecentra](#). De bevoegdheid hiertoe ligt bij de gemeenteraad (artikel 108 Gemeentewet). De VNG heeft voor de onderwijshuisvesting een modelverordening opgesteld, waarin gemeenten lokale aanpassingen kunnen doen.

Beslistermijn

Om tijdig te kunnen besluiten op het Huisvestingsprogramma 2027 is een uiterlijk 19 november en besluit van de raad wenselijk.

De gemeenteraad wordt verzocht om het raadsbesluit direct in werking te laten treden op basis van artikel 1:4 lid 1 van de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht. De gemeenteraad wordt gevraagd om het raadsbesluit direct in werking te laten treden zodat de aanpassingen direct gaan gelden en daarmee de besluitvorming van het college op het Huisvestingsprogramma 2027 mogelijk is.

Beoogd effect

- (1) De regelgeving voor de huisvesting van de scholen in Utrecht zoals opgenomen in de Verordening en de ambities in Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 zijn op eenduidige wijze op elkaar afgestemd.
- (2) Het kader van de modelverordening van de VNG, inclusief bijbehorende jurisprudentie, zorgt voor duidelijke regelgeving voor schoolbesturen en gemeente.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening

- [Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041](#), inclusief het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht vast te stellen, met als belangrijkste wijzigingen de wijziging van de structuur; gebaseerd op de modelverordening van de VNG 2020 en aansluitend op de uitgangspunten uit de vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 met als (belangrijkste) aanpassingen: a. Verruiming van de verwijsafstand voor (bewegings) onderwijs; b. Aanpassing bekostiging dislocaties in het primair onderwijs en nevenvestigingen in het voortgezet onderwijs; c. Aanpassing termijn van indienen van de huisvestingsaanvragen; d. Duidelijker vastlegging van voorwaarden voor vergoeding van schade aan schoolgebouwen; e. Vervallen van het automatisch recht op renovatie van een schoolgebouw na 40 jaar; f. Opnemen van de mogelijkheid om aan te sluiten bij afspraken in het kader van maximeren en herschikken; g. Opnemen van de mogelijkheid voor bekostiging van een haalbaarheidsonderzoek; h. Normvergoeding op basis van de ambities zoals vastgelegd in de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041; i. Opnemen van de mogelijkheid om bij verplaatsing eerste inrichting toe te kennen; j. Aanpassing van de termijn op toekenning in de huisvesting; k. Opnemen van uitzonderingen bruto vloeroppervlakte; l. Opnemen van de mogelijkheid voor aanvullende ruimtenormering hoogbegaafdenonderwijs en nieuwkomersonderwijs in het primair en voortgezet onderwijs.
Argumenten	

1.1	<u>Deze Verordening sluit aan bij de door de raad vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041</u>
	Voor het jaarlijkse huisvestingsprogramma is het van belang dat de aanvragen beoordeeld worden op basis van de doelstellingen en de uitgangspunten van de al vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041.
1.2	<u>Met deze Verordening wordt de regelgeving verduidelijkt voor de gemeente en schoolbesturen</u>
	De schoolbesturen en gemeente hebben gezamenlijk aangegeven dat het wenselijk is om weer van de modelverordening van de VNG uit 2020 uit te gaan. Hiermee wordt niet alleen ruis in de communicatie verminderd, maar ook in het risico op verschillen in beoordeling en besluitvorming van de huisvestingsaanvragen.
1.3	<u>Deze verordening geeft de mogelijkheid om de onderwijsportefeuille efficiënter in te richten</u>
	Door het verruimen van de verwijsafstand (bewegings)onderwijs, aanpassen van de dislocaties (PO) en nevenvestigingen zonder spreidingsnoodzaak (VO), het vervallen van het automatisch recht op renovatie, de mogelijkheid om aan te sluiten bij afspraken in het kader van maximeren en herschikken en de mogelijkheid voor (de bekostiging van) een haalbaarheidsonderzoek kunnen wij beter sturen op het efficiënt inrichten van de onderwijsportefeuille en daarmee de leegstand verminderen en een betere spreiding van de voorzieningen over de stad. Dit conform de beleidsuitgangspunten vastgelegd in de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041.
1.4	<u>Deze verordening voorziet in de mogelijkheid in ruimtenormering voor kleinere groepen hoogbegaafden en nieuwkomers.</u>
	Het lesgeven aan hoogbegaafden en nieuwkomers vraagt kleinere groepen. De basis-ruimtenormering voorziet hier niet in. Om kleinere groepen voor deze specifieke doelgroep mogelijk te maken is in de Verordening de mogelijkheid opgenomen om aanvullende ruimtebehoefte toe te kennen. De leerlingen van het hoogbegaafdenonderwijs in het primair onderwijs en nieuwkomers voor zowel het primair- als het voortgezet onderwijs zijn nu gehuisvest in beschikbare leegstand. Daarmee wordt voorzien in onderwijs voor deze specifieke doelgroep.
Kantttekeningen/Risico's	
1.1	<u>De inwerkingtreding wetswijziging planmatige aanpak onderwijshuisvesting vraagt opnieuw aanpassing van de Verordening.</u>
	Op 15 april 2026 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. De behandeling in de eerste Kamer is in procedure. De inwerkingtreding van de wet, zal tot gevolg hebben dat de VNG haar modelverordening hierop aanpast. Aangezien het college de modelverordening van de VNG volgt, zal dat aanleiding zijn opnieuw met een voorstel voor wijziging van de verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht te komen. Een nieuw voorstel voor wijzigen van de verordening wordt verwacht in het derde kwartaal 2027.
1.2	<u>De mogelijkheid in ruimtenormering voor kleinere groepen hoogbegaafden en nieuwkomers kan verkeerde verwachtingen scheppen.</u>
	Schoolbesturen kunnen verwachtingen krijgen wanneer er een mogelijkheid is op een aanvullende ruimtenormering. Het blijft echter aan de gemeente om te bepalen of deze toekend wordt of niet, afhankelijk van beschikbare capaciteit (leegstand) en middelen. Deze bepaling legt geen extra beslag op de bestaande middelen voor onderwijshuisvesting omdat een voorwaarde voor toekenning is dat er middelen voor dit doel (bijvoorbeeld vanuit regio of rijk) moeten zijn.
1.3	<u>Het waarborgen en formaliseren van de aanvullende ruimtebehoefte voor kleinere groepen hoogbegaafden en nieuwkomers vraagt om financiële middelen die niet beschikbaar zijn.</u>

	Het waarborgen en formaliseren van de aanvullende ruimtebehoefte zou betekenen dat de gebruikte leegstand niet ingezet kan worden in de herschikking of in aanmerking komt voor verhuur. De leegstand dient tevens mee te gaan in de vervangingsopgave om kwalitatief goede onderwijshuisvesting te garanderen. In dat geval vertegenwoordigt de aanvullende ruimtebehoefte een waarde in de onderwijshuisvestingslasten. De investering bedraagt ongeveer € 20 miljoen. Dit is een jaarlijkse kapitaalslast van circa € 730.000,-. Deze middelen zijn niet beschikbaar, dus kan er ook geen garantie gegeven worden voor een aanvullende ruimtenormering
Beslispunt	
2	Dit raadsbesluit direct in werking te laten treden op grond van artikel 1:4 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.
Argumenten	
2.1	<u>Hiermee kan het Huisvestingsprogramma 2027 tijdig beoordeeld worden op basis van de Verordening vastgelegde kaders.</u> Op dit voorstel is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht van toepassing. Indien het raadsbesluit niet direct in werking treedt, betekent dit dat het raadsbesluit in werking treedt vijf weken na de dag van publicatie van het raadsbesluit (artikel 1:3 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht). Inwerkingtreding van de Verordening zou dan plaatsvinden in het kerstreces en kort voor 31 december. Het college moet het Huisvestingsprogramma 2027 voor 31 december 2026 vaststellen en daarvoor is dan – door het kerstreces – niet meer de mogelijkheid. Daarom is het noodzakelijk dat het raadsbesluit direct na vaststelling in werking treedt, om ervoor te zorgen dat het college nog de tijd heeft om het Huisvestingsprogramma voor 2027 vast te stellen. Bij toepassing van artikel 1:4 lid 1 blijft de mogelijkheid bestaan over het raadsbesluit een raadgevend referendum te houden. Op basis van de uitkomst van een eventueel referendum kan worden voorgesteld het raadsbesluit in te trekken.
2.2	<u>Het is zeer onwaarschijnlijk dat een raadgevend referendum over de Verordening huisvesting scholen zal plaatsvinden.</u> De Verordening is alleen gericht tot schoolbesturen en de schoolbesturen zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van deze wijzigingen. Eerdere wijzigingen van voorgaande verordeningen hebben ook niet geleid tot een behoefte aan een raadgevend referendum.

Financiën

De vastgestelde Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 bevat de financiën voor onderwijshuisvesting. Deze zijn al verwerkt in de Programmabegroting 2026. De verordening en de Beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 zijn hiermee op elkaar afgestemd en vragen geen extra financiering. De Nadere regel duurzame en gezonde schoolgebouwen heeft geen financiële consequenties, aangezien het al vastgesteld beleid is met financiële dekking.

Vervolg

De gemeenteraad ontvangt via de begrotingscyclus ieder jaar een toelichting op de voortgang van de huisvesting van de Utrechtse scholen. De effecten van deze verordening zullen hierin zichtbaar worden.

Samen stad maken

Deze Verordening regelt hoe de Utrechtse scholen worden gehuisvest. Het huisvesten van scholen is een wettelijke taak van de gemeente; 'Gemeente aan zet' is van toepassing. Het college heeft

doorlopend contact met de Utrechtse schoolbesturen over het aanpassen van de Verordening. De Verordening is een vrij specifiek document, voor een vrij specifieke doelgroep.

Het afgelopen jaar hebben de ambtelijke organisatie en de schoolbesturen samengewerkt om een invulling te geven aan de Verordening. Alle schoolbesturen in Utrecht zijn voor alle gesprekken uitgenodigd en hebben de besprekdocumenten ontvangen. Niet alle besturen zijn bij alle gesprekken aanwezig geweest. Indien zij niet aanwezig waren hebben zij zich laten vertegenwoordigen door andere schoolbesturen of hun vragen separaat gesteld.

De vertaling van de samenwerking is aan de schoolbesturen voorgelegd in het wettelijk verplichte Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) van 10 juni 2026. In het verslag van het OOGO zijn de standpunten van de schoolbesturen toegelicht. Dit verslag is bijgevoegd bij dit voorstel.

Communicatie

Het college heeft doorlopend contact met de Utrechtse schoolbesturen. Dit contact zal worden voortgezet, zeker ook vanwege de nieuwe Modelverordening van de VNG die medio 2027 beschikbaar komt en die daarmee ook aanpassingen vraagt op de Verordening.

De Verordening zal worden gepubliceerd op overheid.nl.

Referendabel

De [Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht](#) is van toepassing. Het voorstel is om hier artikel 1:4 lid 1 van deze Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht toe te passen, zodat de Verordening direct in werking treedt.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht

Bijlagen informatief

- Verslag op overeenstemmingsgericht overleg (OOGO)